

คู่มือการให้บริการงานชันสูตรศพ

กลุ่มนิติพยาธิวิทยา กองนิติวิทยาศาสตร์บริการ
สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

ผู้จัดทำ: นางสาวนภาพร ก้วตระกูล
ผู้ตรวจสอบ: นายรักษชัย นาทองไชย
ผู้อนุมัติ: นายสุรณรงค์ ศรีสุวรรณ

นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
นายแพทย์ชำนาญการ
ผู้อำนวยการกองมาตรฐานนิติวิทยาศาสตร์

คำนำ

งานชันสูตรศพ ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เป็นงานให้บริการชันสูตรพลิกศพทางคดี เพื่อพิสูจน์ว่าผู้ตายเป็นใคร และหาสาเหตุของการตาย ซึ่งเป็นขั้นตอนของพนักงานสอบสวนและแพทย์เป็นหลัก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดรายละเอียดกรณีที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพไว้ในมาตรา 148-156 โดยกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องชันสูตรพลิกศพ มีดังต่อไปนี้

1. การตายโดยผิดธรรมชาติ ซึ่งหมายถึง ฆ่าตัวตาย ถูกผู้อื่นทำให้ตาย ถูกสัตว์ทำร้ายตาย ตายโดยอุบัติเหตุ ตายโดยไม่ทราบสาเหตุ
2. การตายระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน

ในการจัดทำเอกสารคู่มือการให้บริการนี้ ได้สรุปขั้นตอนการทำงานการชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุ และการผ่าชันสูตรศพ รวมถึงเอกสารที่ผู้รับบริการต้องใช้ในการดำเนินการ ช่องทางการติดต่อ การรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นให้ผู้มาติดต่อรับทราบและถือปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานราชวิทยาลัยพยาธิแพทย์แห่งประเทศไทย ที่กำหนดให้มีเอกสารหรือคู่มือแสดงข้อมูลให้กับผู้รับบริการ เช่น ขั้นตอนการรับศพ การส่งศพมาตรวจ เอกสารสำหรับการแจ้งตาย การจำหน่ายศพ เป็นต้น

ผู้จัดทำ

25 กันยายน 2568

สารบัญ

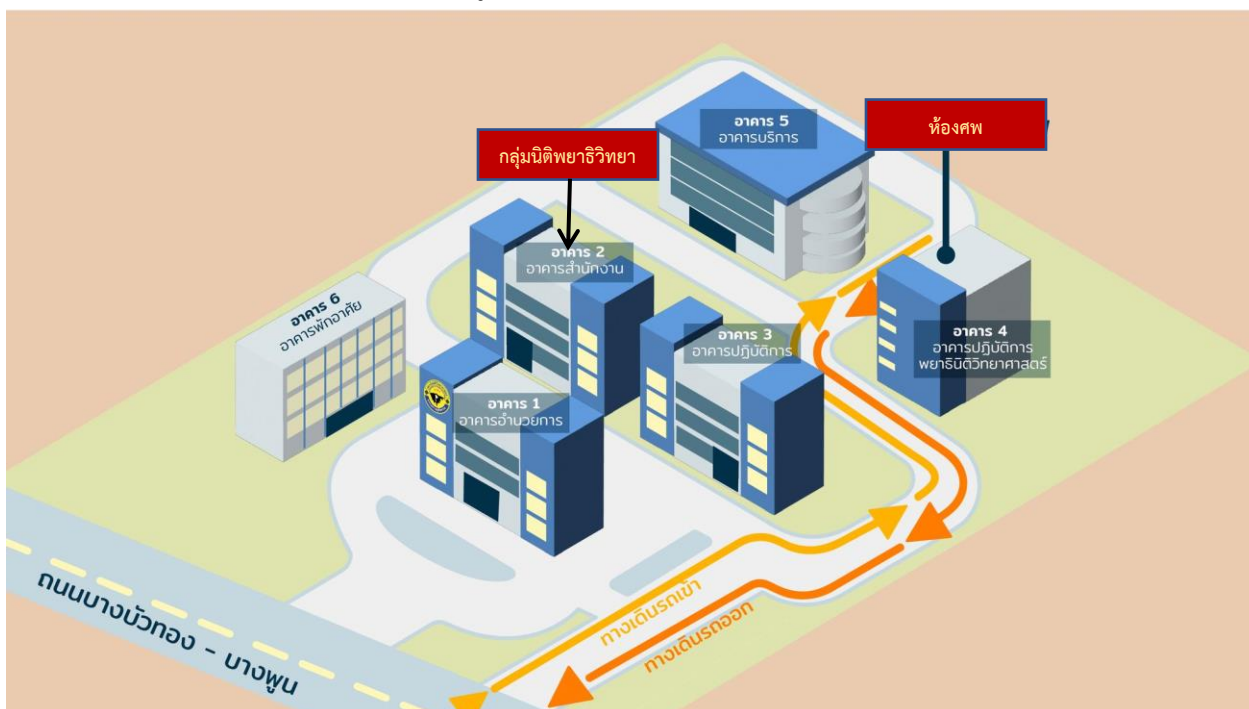
เรื่อง	หน้า
คำนำ	2
การติดต่อหน่วยงาน	4
การชั้นสูตรศพ	5
1. การให้บริการงานตรวจ	6
2. ขั้นตอนการตรวจและเอกสารที่ใช้	6
3. การปฏิเสธการรับศพ	8
4. การจำหน่ายศพ	9
5. การแจ้งตาย	11
วัตถุพยานและทรัพย์สินจากศพ	12
เอกสารอ้างอิง	13
ภาคผนวก	14

การติดต่อหน่วยงาน

1. สถานที่ตั้ง

งานห้องศพ กลุ่มนิติพยาธิวิทยา กองนิติวิทยาศาสตร์บริการ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

อาคารพยาธินิติวิทยาศาสตร์ เลขที่ 111 หมู่ 4 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 12000

2. Location

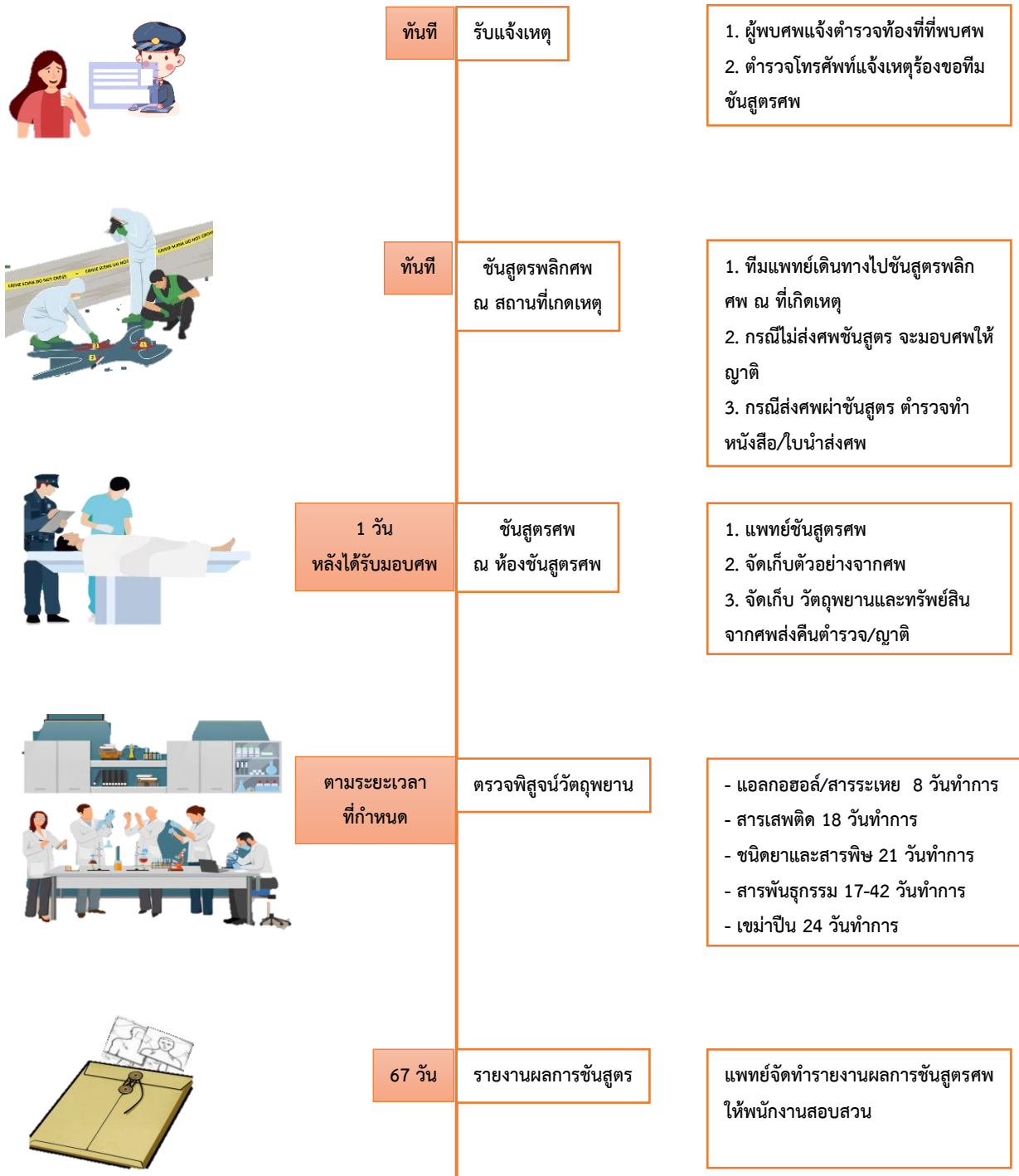
<https://maps.app.goo.gl/isCsTX8daJsxBn4d8>

3. วัน เวลาทำการ และช่องทางการติดต่อ

งานบริการ	เวลาทำการ	หมายเลขติดต่อ
ชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุ	ทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง	081 909 0657
ส่งศพผ่าชันสูตร	ทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง	081 849 8040
ผ่าชันสูตรศพ	ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 เป็นต้นไป	081 849 8040
จำหน่ายศพ (มอบศพคืนญาติ/ส่งฝัง)	ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.30 – 16.30 น.	081 849 8040
รายงานผลการชันสูตร	วันจันทร์ ถึง ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08.30 – 16.30 น.	081 909 0695

การชันสูตรศพ

กลุ่มนิติพยาธิวิทยา กองนิติวิทยาศาสตร์บริการ มีภารกิจในการให้บริการชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุ การผ่าชันสูตรศพ และใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ เพื่อหาว่าผู้ตายเป็นใคร สาเหตุการตายคืออะไร และมีพฤติการณ์การตายที่สามารถบอกได้เป็นอย่างไร มีขั้นตอนการให้บริการ ดังนี้

1. การให้บริการงานตรวจ

งานตรวจ	ช่องทางขอรับบริการ	ผู้รับบริการ	การรายงานผล
1. การชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุ	โทรศัพท์มือถือ	พนักงานสอบสวน	1 วัน
2. การผ่าชันสูตรศพ	หนังสือราชการ	พนักงานสอบสวน/ ประชาชน (กรณีร้องทุกข์)	67 วัน

2. ขั้นตอนการตรวจและเอกสารที่ใช้

ขั้นตอนการตรวจ	เอกสารประกอบการดำเนินการ
1) การชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุ	
<pre> graph TD A[แจ้งเหตุ] --> B[รับแจ้งในระบบสารสนเทศ] B --> C[แจ้งทีมชันสูตรศพ] C --> D[ชันสูตรพลิกศพ] D --> E{ } E -- มอญาดิ --> F[นำศพส่งสถาบัน] E -- ส่งผ่าชันสูตร --> F F --> G[แบบรายงานการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ] </pre>	- แบบรายงานการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ - หนังสือรับรองการตาย <u>กรณีมอญาดิให้ญาติ</u> - ใบคำร้องขอไม่ประสงค์ทำการผ่าชันสูตรศพ <u>กรณีมอญาดิให้ญาติ</u> - หนังสือจากสถานีตำรวจท้องที่ที่พบศพหรือใบนำศพส่งให้แพทย์ <u>กรณีส่งผ่าชันสูตร</u>

ขั้นตอนการตรวจ	เอกสารประกอบการดำเนินการ
2) การผ่าชันสูตรศพ (ส่งศพ - ผ่าศพ - มอบศพคืนญาติ)	
<pre> graph TD A[ส่งศพชันสูตร] --> B[ตรวจสอบข้อมูลศพและเอกสารนำส่ง] B --> C[รับศพในระบบสารสนเทศ] C --> D[ทำป้ายข้อมือศพ ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และนำศพเก็บในตู้แช่เย็น (กรณีผ่าศพในวันถัดไป)] D --> E[เตรียมศพเข้าห้องผ่า] E --> F[ผ่าชันสูตรศพ] F --> G[จำหน่ายศพ] G --> H[ศพมีญาติ] G --> I[ศพไม่มีญาติ] H --> J[ตรวจสอบเอกสาร] I --> K[จัดเก็บ] J --> L[มอบศพคืนญาติ] K --> L L --> M[รายงานผลการชันสูตรศพ] </pre>	การส่งศพ 1. หนังสือหรือใบนำศพส่งให้แพทย์ชันสูตรจากสถานีดำรงท้องที่ที่พบศพ 2. ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษา (ถ้ามี) การมอบศพคืนญาติ 1. หนังสือขอรับศพจากสถานีดำรงท้องที่ที่พบศพ 2. สำเนาบันทึกประจำวันจากสถานีดำรงท้องที่ที่พบศพ 3. บัตรประชาชนและทะเบียนบ้านผู้ตาย หรือ passport กรณีผู้ตายถือสัญชาติอื่น 4. บัตรประชาชนและทะเบียนบ้านผู้ขอรับศพ หรือ passport กรณีผู้ขอรับศพถือสัญชาติอื่น 5. หนังสือรับรองจากสถานทูต กรณีผู้ตายถือสัญชาติอื่น 6. หนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลามของผู้ตายจากผู้นำศาสนาอิสลาม กรณีญาติขอไม่ผ่าศพเนื่องจากผู้ตายนับถือศาสนาอิสลาม 7. หนังสือมอบอำนาจ กรณีมอบให้ผู้อื่นมารับศพ พร้อมติดอากรแสตมป์จำนวน 10 บาท

ขั้นตอนการตรวจ	เอกสารประกอบการดำเนินการ
ศพไม่มีญาติ หลังการผ่าศพเสร็จสิ้น และไม่มีผู้มาติดต่อขอรับศพภายในวันชั้นสูตร ศพจะได้รับการเก็บรักษาไว้ในตู้แช่เย็นโดยไม่มี <u>การเรียกเก็บค่าบริการจากผู้ร้องขอและญาติผู้เสียชีวิต</u> อย่างน้อยตามระยะเวลาที่กำหนด ดังนี้ 1. ศพเน่า ศพติดเชื้อโรคร้ายแรง หรือศพจากสถานสงเคราะห์ 3 วัน 2. ศพปกติ ไม่ทราบชื่อ 10 วัน 3. ศพชาวต่างประเทศ 10 วัน 4. ศพอื่นๆ 7 วัน 5. กรณีที่ญาติมีความประสงค์ฝากแช่ศพไว้ที่ห้องศพสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ญาติจะต้องระบุวันที่จะมารับศพ ให้เจ้าหน้าที่ทราบ 6. กรณีที่ยังไม่สามารถระบุตัวบุคคล และ/หรือยังไม่สามารถวินิจฉัยสาเหตุการตายได้ ศพจะถูกเก็บรักษาไว้ในความดูแลของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาแล้ว และไม่มีผู้ใดมาทำการติดต่อขอรับศพ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์จะดำเนินการส่งศพฝังกับสุสานของมูลนิธิที่รับดำเนินการต่อไป	

3. การปฏิเสธการรับศพ

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ อาจปฏิเสธการรับศพในกรณีดังต่อไปนี้

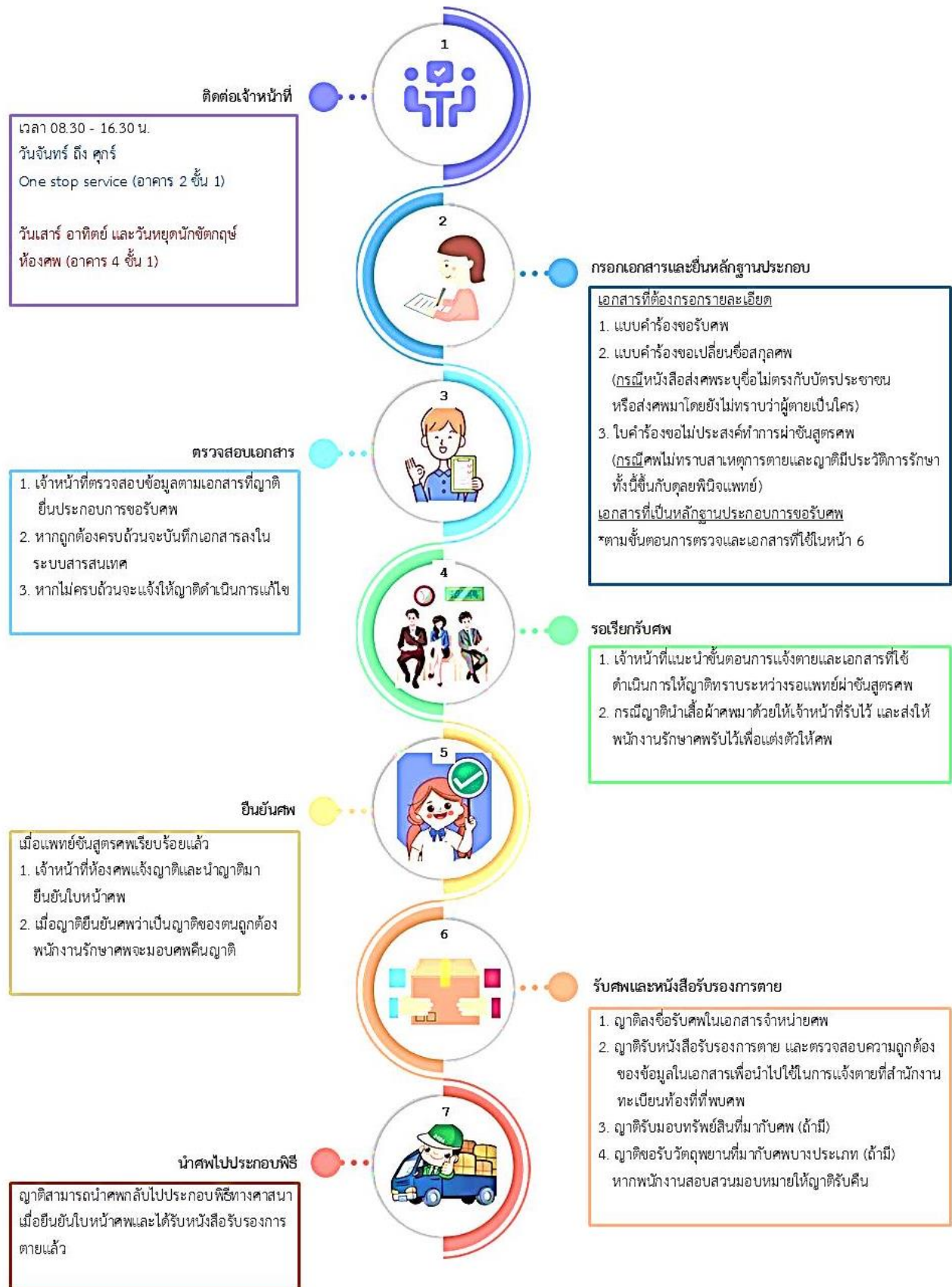
- 1) ไม่มีหนังสือขอผ่าชั้นสูตรศพหรือใบนำศพส่ง
- 2) การร้องขอให้ชั้นสูตรชิ้นส่วนศพที่ทราบแล้วว่าไม่ใช่มนุษย์
- 3) ห้องชั้นสูตรศพมีข้อจำกัดในการตรวจศพ เช่น การตรวจศพ/ชิ้นส่วนที่สงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตรายที่ต้องการการควบคุมเป็นพิเศษ
- 4) ศพมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการตรวจพิสูจน์ อาจทำให้การผ่าชั้นสูตรโดยสมบูรณ์อาจกระทำไม่ได้

4. การจำหน่ายศพ

ห้องศพสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ จะจำหน่ายศพกรณีมีญาติมาขอรับศพ โดยพิจารณาตามลำดับทายาทโดยธรรม ซึ่งมี 6 ลำดับ ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้สืบสันดาน (บุตร ธิดา) และคู่สมรส
- 2) บิดามารดา
- 3) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
- 4) พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน
- 5) ปู่ ย่า ตา ยาย
- 6) ลุง ป้า น้า อา

หากไม่มีทายาทโดยธรรมมาขอรับศพ และพนักงานสอบสวนระบุชื่อผู้รับศพไว้ในหนังสือขอรับศพเป็นบุคคลอื่น หรือทายาทโดยธรรมและผู้รับศพที่พนักงานสอบสวนมอบหมายให้มารับศพได้มอบอำนาจให้บุคคลอื่นมารับศพ ผู้รับศพจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

5. การแจ้งตาย

การแจ้งตาย เป็นกระบวนการทางกฎหมายที่ต้องทำเมื่อมีผู้เสียชีวิต เพื่อบันทึกข้อมูลและ**ออกใบมรณบัตร** สำหรับการใช้ในเรื่องสิทธิต่างๆ เช่น ทรัพย์สิน การประกันชีวิต หรือประวัติทางทะเบียนราษฎร การแจ้งตายทำได้ทั้งในกรณีเสียชีวิตที่บ้าน โรงพยาบาล หรือนอกสถานที่ มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ขั้นตอนการแจ้งตาย

1) บุคคลที่จะแจ้งการตายได้ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

- 1.1) คนสัญชาติไทย
- 1.2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว)
- 1.3) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว (มีหนังสือเดินทางหรือวีซ่า)
- 1.4) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นกรณีพิเศษ (ชนกลุ่มน้อย)
- 1.5) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต

2) ผู้มีหน้าที่แจ้งการตาย

- 2.1) เจ้าบ้านที่มีคนตาย กรณีตายในบ้าน (รวมถึงสถานพยาบาล) หากไม่มีเจ้าบ้านให้ผู้พบศพเป็นผู้แจ้ง
- 2.2) บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพ กรณีตายนอกบ้าน
- 2.3) เจ้าบ้านของบ้านที่มีการตาย บุคคลที่ไปกับผู้ตายขณะตาย ผู้พบศพหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว กรณีการแจ้งการตาย ณ ที่ซึ่งศพอยู่หรือท้องที่ที่มีการจัดการศพ

3) ระยะเวลาการแจ้งตาย

- 3.1) คนตายในบ้าน ต้องแจ้งภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพแล้วแต่กรณี
- 3.2) คนตายนอกบ้าน ต้องแจ้งภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ เว้นแต่กรณีท้องที่ที่การคมนาคมไม่สะดวกหรือมีเหตุจำเป็น ผู้อำนวยการทะเบียนกลางสามารถขยายระยะเวลาการแจ้งตายได้ แต่ต้องไม่เกิน 7 วันนับแต่เวลาตายหรือพบศพ
- 3.3) การแจ้งตายอาจล่าช้า จากกรณีที่ยังไม่สามารถระบุตัวบุคคลศพได้ ต้องรอผลการตรวจสอบสารพันธุกรรม หรือศพที่ยังไม่สามารถวินิจฉัยสาเหตุการตายได้ ต้องรอผลการวิเคราะห์โครโมโซม หรือกรณีอื่นๆ ได้

4) สถานที่รับแจ้งการตาย

4.1) คนตายในบ้าน (รวมถึงสถานพยาบาล) ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นท้องที่ที่มีคนตายหรือพบศพ

4.2) คนตายนอกบ้าน ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่มีคนตายหรือพบศพ ถ้าไม่ทราบท้องที่ที่ตายหรือมีเหตุจำเป็นไม่อาจแจ้งในท้องที่ที่ตายได้ ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่พบศพหรือที่พึงจะแจ้งได้ แล้วแต่กรณี

4.3) กรณีที่ยังไม่ได้แจ้งการตายแต่มีการเคลื่อนย้ายศพไปอยู่ต่างท้องที่ที่ตาย ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ศพอยู่หรือที่มีการจัดการศพโดยการเก็บฝัง เผา หรือทำลาย

5.2 เอกสารที่ใช้ในการแจ้งตาย

- 1) บัตรประจำตัวประชาชนผู้แจ้ง
- 2) บัตรประจำตัวประชาชนคนตาย (ถ้ามี)
- 3) หนังสือรับรองการตายตามแบบ ท.ร.4/1 (กรณีคนตายในสถานพยาบาล)
- 4) ใบรับแจ้งการตายตามแบบ ท.ร.4 ตอนหน้า (กรณีแจ้งต่อกำนันผู้ใหญ่บ้าน)
- 5) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อ (ถ้ามี)
- 6) สำเนาบันทึกประจำวันจากสถานีตำรวจท้องที่ที่พบศพ

วัตถุพยานและทรัพย์สินจากศพ

วัตถุพยานและทรัพย์สินจากศพในคู่มือฉบับนี้ หมายถึง วัตถุพยานหรือทรัพย์สินที่มาพร้อมกับศพ พบได้จากทั้งภายในร่างศพและนอกร่างศพ เช่น ศพที่เสียชีวิตจากเชือกที่รัดคอ มักจะมีเชือกติดมากับศพ ศพที่เสียชีวิตจากอาวุธปืน หากมีกระสุนฝังภายในร่างกายจะพบกระสุนหรือเศษกระสุนปืน ศพสวมใส่เครื่องประดับ จะพบเครื่องประดับจากศพ ศพสวมเสื้อผ้าอาจพบธนบัตรรวมถึงสิ่งของที่อาจมีมูลค่าในกระเป๋าเสื้อผ้า เป็นต้น หากเจ้าหน้าที่พบวัตถุพยานและทรัพย์สิน จะดำเนินการดังนี้

บันทึกข้อมูล

01

เจ้าหน้าที่ต้องบันทึกข้อมูลรายละเอียด จำนวน
วัตถุพยาน/ทรัพย์สินที่พบบนช่องหีบห่อและ
ในระบบสารสนเทศ

ถ่ายภาพ

02

ช่างภาพถ่ายภาพวัตถุพยาน/ทรัพย์สิน
ตามขั้นตอนการปฏิบัติงานการถ่ายภาพ

หีบห่อ-ปิดผนึก

03

เก็บวัตถุพยาน/ทรัพย์สินบรรจุลงในช่องหีบห่อ
วัตถุพยาน ปิดผนึกพร้อมลงชื่อและวันที่กำกับ

จัดเก็บ/ส่งคืน

04

ส่งทรัพย์สินคืนญาติ กรณีมีญาติมาติดต่อขอรับศพ
แจ้งพนักงานสอบสวน และส่งมอบวัตถุพยานคืน

เอกสารอ้างอิง

1. มาตรฐานราชวิทยาลัยพยาธิแห่งประเทศไทย
2. สำนักบริหารการทะเบียน <https://www.bora.dopa.go.th/> เข้าถึงเมื่อ 9/9/2025

ภาคผนวก

1. วัตถุพยานหรือทรัพย์สินที่มากับศพ

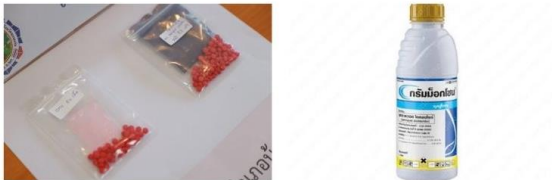
เสื้อผ้า

อาวุธ/เครื่องกระสุน

เม็ดยา/สารเคมี

เชือก/อุปกรณ์รัดคอ

ภาพที่ 1 ตัวอย่างวัตถุพยานที่จัดเก็บจากศพ

เงินไทย/กระเป๋าสตางค์

พระเครื่อง

นาฬิกา/เครื่องประดับ

บัตรต่างๆ

โทรศัพท์มือถือ

อื่นๆ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างทรัพย์สินที่มากับศพ

